

ПРАВИЛА ЛЕПОГ ПОНАШАЊА

Права учтивост рађа се из осећања, карактера и развијеног смисла за друштвеност. Она се ствара у личности сваког човека кога новостечене навике оплемењују, а добро понашање постаје огледало његове душе. Иако никакав бонтон не може прописати осећај мере, праведности и увиђавности скуп правила лепог и културног понашања, иако другачије форме и садржине, пристуан је вековима у свим друштвима. Сама реч бонтон је француског пореклаи у буквалном преводу значи добар тон, односно, добар начин опхођења.

У XXI веку којим владају интернет, друштвене мреже, родне равноправности, ... многи ће правила понашања осудити као старомодна, ригорозна и нешто чему не треба придавати посебан значај. Иако сео правилимапонашања може дискутовати, познавање граница пристојности свакако је неопходно, а **лепи манири и културно понашање су питање стила и никада неће изаћи из моде**иако јебило и биће потрбно још много времена и труда да се достигне висок ниво цивилизованог понашања у свим подручјима друштвеног живота.

Сврха бонтона није да спутава људе већ да нам омогући да се пријатно осећамо у друштву, али и да не узнемиравамо друге непристојношћу. Кад правила бонтона преовладају у друштву, постају заштита од непристојних људи.

Чињеница је да су се правила понашања мењала током времена.**Обичаји који су постали непримењиви замењени су својим модернијм верзијама** како би се уклопили у савремене токове друштва, али **севелики број одржао и до данас остао одлика лепог васпитања. Такође, иако постојевелике разлике међу културама,одређени манири су безвремени и универзални.** Сваки гест који има исказивање поштовања, умереност, помоћ или љубазност никада неће постати сувишан у изражавању и понашањуваспитаних људи.

Уважавањем правила понашања показујемо да поштујемо људе и место на коме се налазимо. Зато, подсетимо се неких **општих правила понашања**, која су прихваћена у сваком друштву:

- Не претварајте се – једно од првих правила које треба научити је природност; не покушавајте да будете изнад свих других, али ни снисходљиви; ипак немојте мислити да је дозвољено све што вам се чини природним. Ако је неко непристојан немојте га следити, то га неће поправити. Лепо васпитан човек ће остати пристојан чак и према непристојном човеку
- Бирајте речи и изразе када говорите: кажите оно што мислите, али пробраним речима, не намећите саговорнику своје мишљење и не вређајте туђе ставове
- Не заборавите на четири основне речи које можете да примените у свакој прилици: хвала, опростите, молим и изволите
- Говорите љубазно са људима
- Говорите мирно, не гестикулирајте претерано рукама

- Не псујте, псовање је одлика непристојних људи
- Извините се када погрешите
- Немојте се хвалити – пустите друге да увиде ваше квалитете и успехе
- Не оговарајте; никада не причајте о ономе што није доказано, што сте само научили, што дира у туђу част; оно што вам други саопште о себи сачувајте као тајну
- Слушајте друге док говоре без прекидања и упадица (најпре се саслуша, а затим говори)
- Обећајте само оно што можете да испуните и одржите обећање
- Долазите на састанке на време, ако закасните извините се; испуњавајте своје обавезе у року, јер на тај начин поштујете туђе време и не реметите распоред активности
- Не ругајте се људима– ако желите неког да засмејете направите шалу на свој рачун
- Водите рачуна о својој појави – изгледу и начину наступања; прилагодите одећу прилици (месту, времену и простору)
- Понашајте се у складу са ситуацијом и местом на коме се налазите. Ако идете негде где постоје посебна правила, основни ред је да се упознате са њима пре него се тамо појавите
- У згради, у којој живите, поздравите сваког станара, па чак и оне које не познајете лично
- Старијим особама увек персирајте, осим уколико они инстистирају на томе да им не персирате
- Отпатке не бацајте по улици. Ако канта за смеће није у близини, папир ставите у џеп па касније баците.

Личне поруке

Иако су писма, нажалост, давно изашла из моде, а комуникација се одвија готово искључиво путем телефона или компјутера, немојте заборавити да се **поруке личне природе, односно оне упућене драгим и посебним људима, увек пишу руком.** Када следећи пут одлучите да неком посветите пар редова, немојте то урадити тако што ћете откуцати речи, већ их испишите својеручно на папиру за писма. Тим гестом ћете показати особи да вам је посебна.

Бонтон на улици

Понашање на улици има пуно правила. Већина нам је позната, али има и детаља на које нисмо обратили пажњу па се свакако треба подсетити:

- Женска особа иде са десне стране у општем случају. Када су природне непогоде или је пут лош, мушкарац увек треба да буде са оне стране која је изложенија, док женска особа увек треба да буде заштићена
- Старије особе, деца и особа којој се из било ког разлога изражава поштовање треба да буде „заштићенија“, односно да буде са оне стране која је мање изложена „опасностима“

- Уколико иду две особе женског пола и једна особа мушког, мушкарац је у средини. Исто важи и за обрнут случај
- Уколико је више особа иде се у паровима, тако да се не заузима цела ширина тротоара
- Када се поздрављате и разговарате на тротоару треба да станете са стране како не бисте ометали пролазнике
- Није васпитано улицом викати, певати, звиждати, окретати се за пролазницима, добацивати
- Ако сте некога гурнули на улици пристојно је рећи „опростите“

Бонтон поздрављање

Поздрав је гест пријатељства и пажње, зато је боље и погрешно поздравити него уопште не поздравити. Поздрав је увек срдачан, никако уздржан или неуљудан, чак и ако односи нису најбољи. Најчешћи изрази који се код нас користе за поздрављање су “Добро јутро”, “Добар дан”, “Добро вече” и “Здраво”.

- На млађима је да приђу и поздраве старију особу, некога кога поштују
- Жена увек прва пружа руку мушкарцу, старија особа млађој, особа виша по рангу оној нижој
- Пружена рука на поздрав увек се мора прихватити
- У локалу млађе особе устају када столу приђе неко старији. Такође, сви мушкарци који седе за столом треба да устану када жена долази до стола. Жена устаје само ако је млада, а столу прилази жена старија по годинама или положају
- Када нека особа улази у просторију где већ има људи, обавезно прва поздравља без обзира на године и пол
- При поздрављању руке се не држе у џеповима ни цигарета у устима
- Када се прилази столу, људе које познајемо поздрављамо климањем главе, никако руковањем

Интернет бонтон

Са развојем нових технологија развила се и потреба прикладног и пристојног понашања приликом коришћења интернета:

- Ако желите нешто да нагласите, употребите подцрту. Пример: Упорно покушавам да ти објасним да то није добро
- Писање великим словима сматра се викањем те је стога непристојно
- Ако се шалите, користите емотиконе („смајл“) како би људи знали да се шалите (писану реч ће различити људи интерпретирати на различите начине)
- Што се тиче опште комуникације, препоручује се понашање као да са људима разговарате „очи у очи“
- Нема места псовкама, вређању, понижавању, омаловажавању и уценама

- Без обзира на сва писана и неписана правила, имајте на уму да овде важе и државни закони. Све што је илегално у стварном животу илегално је и на интернету. Немојте се заваравати мислећи да се можете сакрити иза измишљеног надимка
- Не истерујте правду! За то постоје администратори и модератори. Предузимајући властите акције само ћете погоршати стање. Све можете пријавити администратору
- Делови вулгарних израза (ако их баш не можете избећи) цензуришу се звездицама „*“
- Никада се не представљајте као неко други

Педагошко-психолошка служба